

Opinia Komitetu Regionów „Europejskie partnerstwo innowacyjne na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa”

(2013/C 17/10)

KOMITET REGIONÓW zaleca Komisji Europejskiej, by:

- Uznała kluczowe miejsce władz lokalnych i regionalnych oraz zainteresowanych stron w pomyślnej realizacji europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa.
- W pełni włączyła władze lokalne i regionalne w struktury zarządzania ustanowione z myślą o stymulowaniu i monitorowaniu tej inicjatywy.
- Zdefiniowała pojęcia „wzrostu produktywności” i „zwiększonej i lepszej produkcji przy mniejszym zużyciu zasobów”.
- Dopuszcza do szerszego wyboru zagadnień związanych z produkcją podstawową, gospodarowaniem zasobami, biogospodarką, łańcuchem dostaw, jakością, bezpieczeństwem żywności i konsumentów, gdyż europejskie partnerstwo innowacyjne powinno zająć się tymi kwestiami.
- Ustanowiła priorytety wśród programów innowacji i zadbała o utrzymanie sektora rolnego w całej Europie, o uwzględnienie wyników działań badawczych z korzyścią dla regionów prowadzących działalność hodowlaną, obszarów podmiejskich, obszarów o trudnych warunkach naturalnych i obszarów, na których prowadzi się lokalną produkcję rolną.
- Przyjęła bardziej pozytywne podejście do oddolnych inicjatyw innowacyjnych podejmowanych przez MŚP w porównaniu z podejściem do inicjatyw przemysłowych, jako przeciwwagi dla braku równowagi w tych kwestiach, która wynika z różnych poziomów organizacji i zdolności.
- Podejmowała dalsze wysiłki na rzecz umocnienia miejsca producentów surowców rolnych w łańcuchu produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności.
- Zezwoliła grupom operacyjnym na wykorzystanie wsparcia ze środków EFRROW na pokrycie kosztów początkowych związanych np. z opracowaniem podejścia do rozwiązania różnych kwestii technicznych i naukowych.

Sprawozdawca	Henk BRINK (NL/ALDE), członek rady wykonawczej prowincji Drenthe
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa COM(2012) 79 final

I. WYZWANIA I CELE

KOMITET REGIONÓW

Inicjatywa przewodnia strategii „Europa 2020” „Unia innowacji”

Popiera strategię „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu i jest świadom, że:

1. Aby wytrzymać konkurencję w warunkach panujących obecnie na świecie, Europa powinna zwiększyć wysiłki zmierzające do utrzymania i poprawy jej pozycji handlowej, wiodącej roli w przemyśle i doskonałości bazy naukowej.

2. Europejska wiedza na temat zrównoważonej produkcji żywności, w tym wiedza dotycząca zarządzania gospodarstwami rolnymi, rozwiązań ICT, bezpieczeństwa żywności, biotechnologii rolniczych, technologii wzrostu, ochrony upraw, gospodarki wodnej, odpadów, energii, gospodarki odpadami oraz agrosocjologii, cieszy się uznaniem na świecie. Ma też duży potencjał marketingowy na szybko wyłaniających się i rozwijających rynkach europejskich i pozaeuropejskich.

3. Żeby skutecznie wygenerować z tej wiedzy wartość dodaną, Europie potrzeba: 1) MŚP bardziej innowacyjnych w zakresie tworzenia wzrostu i zatrudnienia, 2) więcej inwestycji prywatnych, 3) innowacji wprowadzanych w sektorach już istniejących i wyłaniających się, 4) międzydiscyplinarnej współpracy, by stworzyć przełomowe rozwiązania oraz 5) zainteresowanych podmiotów pragnących przetestować obiecujące rozwiązania, zademonstrować je i wdrożyć.

Wyzwania dotyczące rolnictwa, bezpieczeństwa żywnościowego i zasobów naturalnych

Stwierdza, że:

4. Świat stoi obecnie wobec różnorodnych i ogromnych wyzwań, takich jak: stale wzrastająca liczba ludności i większe możliwości wydatkowania środków, co pociąga za sobą zmiany w sposobie odżywiania i zwiększony popyt na produkty podstawowe. Towarzyszą temu wynikające ze zmiany klimatu zagrożenia dla światowego potencjału produkcji rolnej.

5. Wyzwaniom tym towarzyszy zagrożenie niedoborem żywności, paszy, energii uzyskiwanej z paliw kopalnych, towarów, włókien i świeżej wody, zagrożenie postępującym wyjąłaniem się gleb i utratą różnorodności biologicznej oraz zwiększające się zagrożenie niewydolnością rynku finansowego, zachwiania równowagi politycznej i konfliktów zbrojnych.

6. W przyszłości rolnictwo i zaopatrzenie w żywność muszą zużywać mniej wody i energii ze źródeł kopalnych oraz mniej nawozów i środków ochrony roślin, muszą być bardziej zróżnicowane i lepiej wykorzystywać komplementarność upraw, hodowli i gospodarki odpadami organicznymi oraz wytwarzania prądu szczytkowego i energii odnawialnej.

Wskazuje, że:

7. Państwa członkowskie i zainteresowane strony wielokrotnie wykazywały duże zainteresowanie propagowaniem innowacji w rolnictwie w ramach ogólnoeuropejskiego podejścia, a Rada Europejska na posiedzeniu 20 czerwca 2008 r. stwierdziła, że „należy dalej prowadzić prace w dziedzinie innowacji, badań i rozwoju w zakresie produkcji rolnej, głównie w celu zwiększenia jej efektywności energetycznej, wydajności oraz zdolności dostosowawczych w związku ze zmianą klimatu”.

8. Do podobnych wniosków doszły organizacje rolników i izby rolnicze, a w komunikacie z obrad G20 w Cannes podkreślono kluczową potrzebę inwestycji w badania i innowacje agrarne.

Dlatego też Komitet Regionów:

9. Pozytywnie odnosi się do inicjatywy Komisji w zakresie promowania innowacji w sektorze rolnym dzięki ustanowieniu odrębnego europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa, któremu mają przyświecać dwa cele dotyczące 1) wspomaganie sektora rolnego w osiągnięciu większej wydajności i skuteczności (przy odwróceniu obecnego spowolnienia wzrostu wydajności do 2020 r.) i 2) promowania zrównoważonego rozwoju rolnictwa (zapewniając właściwe zagospodarowanie gruntów do 2020 r.).

10. Ze szczególnym zadowoleniem zauważa, że lokalne systemy rolne i żywnościowe zostały odzwierciedlone w tematach, które mogą kwalifikować się jako podstawa podejmowania współpracy, takich jak współpraca horyzontalna i wertykalna między podmiotami łańcucha dostaw dotycząca ustanowienia platform logistycznych, by promować krótkie łańcuchy dostaw i rynki lokalne oraz działania promocyjne prowadzone w kontekście lokalnym dotyczące tworzenia krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych.

11. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji dotyczącą przyznania 4,5 mld EUR na badania i innowacje dotyczące bezpieczeństwa żywnościowego, biogospodarki i zrównoważonego rolnictwa (w ramach inicjatywy „Horyzont 2020”).

12. Przyznaje, że fundusze ze środków na WPR powinny, w połączeniu ze środkami na ramowy program badawczy, wspierać europejskie partnerstwo innowacyjne na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa, by zmniejszyć lukę między badaniami a rozwiązaniami stosowanymi w rolnictwie.

13. Uważa, że przeobrażenie działalności sektora rolnego, konieczne ze względu na coraz bardziej nagłą potrzebę efektywnego gospodarowania zasobami, przyniesie przede wszystkim wzrost produkcji żywności przy zastosowaniu bardziej zrównoważonych metod, ale także dostarczy szeregu różnych usług na rzecz społeczeństwa oraz bioproduktów związanych ze zdrowiem, wypoczynkiem, zagospodarowaniem przestrzennym, gospodarowaniem odpadami, gospodarką paszową, włóknami i energią odnawialną. Tak poszerzony zakres przyniesie korzyści zarówno samemu rolnictwu, jak i społeczeństwu, pod warunkiem że zachowana zostanie właściwa równowaga między produkcją żywnościową a nieżywnościową, sektor rolnictwa skupi się na ponownie zdefiniowanych priorytetach WPR, a władze konsekwentnie realizować będą tak wytyczone priorytety.

14. Sądzi, że takie zdefiniowanie sektora rolnictwa daje nowe możliwości biznesowe i innowacyjne w europejskim łańcuchu wartości.

15. Uważa, że dla optymalnego korzystania z zasobów naturalnych, potrzebne są silne interakcje między rolnictwem, biogospodarką i sektorem badawczym⁽¹⁾, tak by stworzyć zrównoważony i bardziej skuteczny sektor rolny. Zważywszy, że sektor rolny jest producentem biomasy do celów energetycznych, należy zadbać o zrównoważone współistnienie produkcji żywności i biomasy.

II. ZASTRZEŻENIA I CZYNNIKI POWODZENIA

Zastrzeżenia

Wskazuje, że:

16. Istotne znaczenie mają wysiłki zmierzające do zmniejszenia luki między wynikami badań naukowych a praktycznie stosowanymi rozwiązaniami, niemniej sam fakt istnienia europejskiego partnerstwa innowacyjnego nie rozwiązuje kwestii różnic między dwoma równoważnymi perspektywami kulturowymi i profesjonalnymi: 1) perspektywą środowisk naukowych, które skupiają się raczej na jakości bazy naukowej, badaniach pionierskich, przyszłych i wyłaniających się dopiero technologiach, rozwijaniu umiejętności i karierze oraz na infrastrukturach badawczych, 2) perspektywą przedsiębiorców i decydentów politycznych, którzy szukają sposobów przekształcenia wiedzy w konkretne korzyści, a także dążą do znalezienia rozwiązań dla problemów społecznych i nowych możliwości dla firm; obie te grupy będą potrzebowały działań komunikacyjnych i zachęt.

⁽¹⁾ CdR 1112/2012 –EDUC-V-024 „Innowacje w służbie zrównoważonego wzrostu: biogospodarka dla Europy”.

17. Zaproponowany fundusz EFRROW obejmuje szereg zachęt przedstawionych w art. 15, 16, 18, 20, 33, 36, 46, 53, 61, 62 i 63, jednak nie będą one mogły być wykorzystane, dopóki pośrednik dysponujący wiedzą na temat europejskiego partnerstwa innowacyjnego nie powiadomi o tych możliwościach na poziomie państw członkowskich, jeszcze zanim umowy partnerskie zostaną zawarte i w okresie opracowywania operacyjnych krajowych i/lub regionalnych programów rozwoju obszarów wiejskich.

18. Europejskie partnerstwo innowacyjne nie będzie włączone do programów rozwoju obszarów wiejskich, dopóki nie rozplanuje się krajowego współfinansowania tak, by sfinansować różne etapy procesu innowacji: 1) współpracę (by ustanowić grupy operacyjne) w zakresie rozwoju przedsiębiorstw (by rozpocząć projekt innowacyjny); 2) transfer wiedzy i usługi doradcze (by zdobyć specjalistyczną wiedzę i wykorzystać dostępne wyniki badań); 3) przyłączenie się do systemów jakości (w trosce o korzyści dla społeczeństwa i wyniki firm), 4) inwestycje (wsparcie finansowe, by osiągnąć cele, wydajność i zrównoważony charakter).

19. Do tej pory ustanowiono pięć europejskich partnerstw innowacyjnych dotyczących następujących dziedzin:

a) aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu, SEC(2011) 1028, przyjęte 1.9.2011 r.;

b) surowców, COM(2012) 82, przyjęte 29.2.2012 r.;

c) wydajnego i zrównoważonego rolnictwa, COM(2012) 79, przyjęte 29.2.2012 r.;

d) wody, COM(2012) 216, przyjęte 10.5.2012 r.;

e) inteligentnych miast, C(2012) 4701, przyjęte 10.7.2012 r.

Wszystkie te dziedziny są ważne dla władz regionalnych i lokalnych, a ich powodzenie zależy od umiejętności zarządzania, wsparcia i finansowania na szczeblu regionalnym, jednak do chwili obecnej władz regionalnych nie zaproszono do udziału w tym procesie.

Kluczowe czynniki powodzenia

Wskazuje, że:

20. Regiony i gminy wiejskie mogą odegrać decydującą rolę w kierowaniu działaniami podejmowanymi dzięki EFRROW i ich finansowaniu oraz w innych działaniach mających pobudzić innowacje, a obecnie ich udział jest nieodzowny w dostarczaniu wsparcia do specyfiki rolniczej, środowiskowej i terytorialnej danego regionu, co może przyczynić się do skutecznego wykorzystania funduszy europejskich.

21. Regiony i gminy wiejskie pozytywnie przyjęłyby możliwość wypowiedzenia się w sprawie priorytetów bądź ustaleń dotyczących wdrażania i zarządzania.

22. Ustanowienie ram wielopoziomowego sprawowania rządów (szczebel europejski, krajowy i regionalny), w tym europejskiego partnerstwa innowacyjnego, jest koniecznym warunkiem udanego przekształcenia wspólnej polityki rolnej po 2013 r.

23. Oczekuje się, że zainteresowane strony utworzą podstawowe grupy operacyjne, które analizowałyby luki w wiedzy dotyczącej np. technologii, modeli biznesowych, systemów organizacyjnych, strategii marketingowych, potrzeb konsumentów i edukacji i już obecnie z zadowoleniem przejęłyby środki z EFRROW na ten cel; kolejnym stopniem byłoby znalezienie partnerów i utworzenie ekipy międzydyscyplinarnej, zastanowienie się nad możliwością nawiązania współpracy transgranicznej i/lub wykorzystania bazy wiedzy jeszcze przed skontaktowaniem się z siecią europejskiego partnerstwa innowacyjnego z prośbą o dalsze wsparcie, jednak krok ten nie powinien być obowiązkowy.

24. Niektóre innowacyjne inicjatywy oddolne dotyczące zrównoważonego charakteru lub wydajności mogłyby znaleźć uznanie na poziomie regionalnym i krajowym, jednak istnieje ryzyko, że mogłyby nie odpowiadać wybranym priorytetowym tematom przedstawionym w strategicznym planie wdrożenia i wieloletnim planie działania (opublikowanym przez grupę sterującą wysokiego szczebla po konsultacjach ze Stałym Komitetem ds. Badań Naukowych w Dziedzinie Rolnictwa i Komitetem ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich); nie powinno to jednak być przeszkodą w uzyskiwaniu wsparcia, gdyż poważnie mogłoby to zniechęcić uczestników do działań i nadwyrężyć spiralę innowacji w jej najsłabszym punkcie.

25. Pośredniczenie w innowacji i w przekazywaniu wiedzy jest konieczne dla zapoczątkowania procesu innowacji i dla postępu.

III. ZALECENIA POLITYCZNE

Dla Komisji Europejskiej

Zdecydowanie zaleca, by Komisja Europejska:

26. Uznała kluczowe miejsce władz lokalnych i regionalnych oraz zainteresowanych stron w pomyślnej realizacji europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa.

27. W pełni włączyła władze lokalne i regionalne w struktury zarządzania ustanowione z myślą o stymulowaniu i monitorowaniu tej inicjatywy.

28. Zaprosiła przedstawicieli Komitetu Regionów do udziału w pracach grupy sterującej wysokiego szczebla, która określi strategię europejskiego partnerstwa innowacyjnego, a także w pracach komitetu koordynacyjnego Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, tak by inicjatywa ta była wdrażana zgodnie z rzeczywistymi potrzebami władz lokalnych i regionalnych.

29. Zobowiązała państwa członkowskie do włączenia międzysektorowych celów europejskiego partnerstwa innowacyjnego do umowy partnerskiej.

30. Zdefiniowała pojęcia „wzrostu produktywności” i „zwiększonej i lepszej produkcji przy mniejszym zużyciu zasobów”.

31. Dopuściła do szerszego wyboru zagadnień związanych z produkcją podstawową, gospodarowaniem zasobami, biogospodarką, łańcuchem dostaw, jakością, bezpieczeństwem żywności i konsumentów, gdyż europejskie partnerstwo innowacyjne powinno zająć się tymi kwestiami.

32. Ustanowiła priorytety wśród programów innowacji i zadbała o utrzymanie sektora rolnego w całej Europie, o uwzględnienie wyników działań badawczych z korzyścią dla regionów prowadzących działalność hodowlaną, obszarów podmiejskich, obszarów o trudnych warunkach naturalnych i obszarów, na których prowadzi się lokalną produkcję rolną.

33. Przyjęła bardziej pozytywne podejście do oddolnych inicjatyw innowacyjnych podejmowanych przez MŚP w porównaniu z podejściem do inicjatyw przemysłowych, jako przeciwwagi dla braku równowagi w tych kwestiach, która wynika z różnych poziomów organizacji i zdolności.

34. Skupiła się na zrównoważonym rolnictwie, na wydajnym rolnictwie wynikającym z dostępności nowoczesnych technologii, na niedopuszczaniu do powstawania odpadów żywnościowych i strat po zbiorach, a także na odpowiedzialnych zachowaniach konsumentów w uzupełnieniu do zwiększania wielkości produkcji.

35. Skupiła się na eksporcie i marketingu wiedzy i (bio)technologii z UE, a także na rzetelnym zaangażowaniu w produkcję (metropolitalną lub na małą skalę) na odległych obszarach w krajach trzecich.

36. Podejmowała dalsze wysiłki na rzecz umocnienia miejsca producentów surowców rolnych w łańcuchu produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności.

37. Wniosła o dodanie kryterium „stopnia praktycznego wykorzystania wyników badań” w ocenie instytucji naukowo-badawczych, jako zachęty dla naukowców do zmniejszania luki innowacyjnej.

38. Pozytywnie odniosła się do europejskich sieci regionów, instytutów badawczych i klastrów zajmujących się wysoce wydajnym i zrównoważonym rolnictwem; uznała rolę tych sieci i klastrów i ułatwiała transfer wiedzy między przedsiębiorstwami w skali lokalnej i międzyregionalnej.

39. Zezwoliła państwom członkowskim na wspieranie ze środków EFRROW i współfinansowania regionalnego działań regionalnych i działań na wczesnym etapie prowadzonych przez grupy operacyjne, które pracują nad celami i założeniami europejskiego partnerstwa innowacyjnego, bez względu na to, czy udało im się uzyskać wsparcie w ramach sieci europejskiego partnerstwa innowacyjnego po złożeniu wniosków.

40. Wyraziła zgodę na to, by grupy operacyjne mogły działać w obrębie jednego państwa członkowskiego lub by ich członkowie pochodzili z kilku państw członkowskich i krajów trzecich.

41. W trosce o ułatwienie zakładania grupy używała określenia „rolnicy i organizacje producentów” w miejsce określenia „rolnicy”, kiedy mowa jest o kwalifikujących się podmiotach.

42. Zezwoliła grupom operacyjnym na wykorzystanie wsparcia ze środków EFRROW na pokrycie kosztów początkowych związanych np. z opracowaniem podejścia do rozwiązania różnych kwestii technicznych i naukowych czy też z korzystaniem z pośrednictwa innowacji i wiedzy.

43. Wyzaczyła zespół ds. komunikacji, który promowałby korzystanie z 1) europejskiego partnerstwa innowacyjnego w ramach krajowych programów rozwoju obszarów wiejskich, 2) opcji inicjatywy „Horyzont 2020” do wspierania projektów badawczych, projektów obejmujących wiele podmiotów, klastrów działań innowacyjnych, pośredników innowacji i ośrodków innowacji, 3) instrumentów i kontaktów w ramach sieci europejskiego partnerstwa innowacyjnego oraz 4) podręczników lub wytycznych dla grup lokalnych, jeszcze przed ustanowieniem organu sterującego wysokiego szczebla, grupy wspierającej SHERPA, służb wspierających grupy operacyjne i sekretariatu, który zajmuje się opracowaniem strategicznego planu działania.

Dla władz lokalnych i regionalnych

Zaleca władzom lokalnym i regionalnym, by:

44. Wspierały zaangażowanie europejskiego partnerstwa innowacyjnego a także opracowywanie jego programów w programach operacyjnych EFRROW oraz podjęły prace przygotowawcze do ustanowienia grup operacyjnych.

45. Doradzały państwom członkowskim pochylenie się z powagą nad pilnymi kwestiami wydajności, efektywnego gospodarowania zasobami i zrównoważonego rozwoju oraz przeznaczenie w związku z tym przynajmniej 10% łącznych środków z EFRROW na wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.

46. Zwiększyły obecne zaangażowanie w krajowe i europejskie sieci rozwoju obszarów wiejskich.

Bruksela, 30 listopada 2012 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
